

به نام خدا

آموزش بازی و سرگرمی

مولفان :

منیژه صفایی انور
سحر صفایی دریان
زینب گراوند

انتشارات بامن

(با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: صفایی انور، منیژه، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور: آموزش بازی و سرگرمی / مولفان منیژه صفایی انور، سحر صفایی
دریان، زینب گراوند.
مشخصات نشر: انتشارات بامن، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۸۹ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۸۴-۵۰-۴
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص ۸۹
موضوع: آموزش بازی و سرگرمی
شناسه افزوده: صفایی دریان، سحر، ۱۳۶۵
شناسه افزوده: گراوند، زینب، ۱۳۷۶
رده بندی کنگره: BF۷۲۹
رده بندی دیویی: ۱۵۶/۰
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۸۰۲۴
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: آموزش بازی و سرگرمی
مولفان: منیژه صفایی انور - سحر صفایی دریان - زینب گراوند
ناشر: انتشارات بامن
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زبرجد
قیمت: ۸۹۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۸۴-۵۰-۴
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۱۰	تعاریف کلی
۱۱	بازی و کلاس
۱۲	بازی های فکری
۱۲	بازی های حفظی
۱۲	بازی با کلمات
۱۳	هفت سنگ
۱۴	لی لی
۱۴	بازی نشانه گیری و پرتاب توپ
۱۴	بازی های دیجیتالی
۱۵	اهمیت بازی
۱۶	بازی و رشد کودکان
۲۱	تعریف بازی
۲۵	مغز و بازی
۲۵	بازی و آموزش
۲۷	بازی و یادگیری
۲۸	حرکت در بازی
۲۹	بازی های کلاسی
۲۹	پانتومیم
۳۰	تعامل
۳۱	فاکتورهای بازی
۳۱	تاثیر سن
۳۳	تاثیر جنس
۳۵	تاثیر محیط

۳۶ اثر هوش
۳۸ جایگاه بازی
۳۹ بازی و سلامت جسم
۴۰ بازی و جامعه پذیری
۴۱ اخلاق و بازی
۴۱ بازی و فکر
۴۲ بازی درمانی
۴۴ فرهنگ سازی در بازی
۴۵ نمایش
۴۷ بازی های الگو
۴۹ بازی های تخیلی
۵۰ بازی و تخیل
۵۱ بازی و رشد
۵۲ شناخت
۵۳ بازی و زبان
۵۴ به سوی نظم و انضباط
۵۴ بازی و عاطفه
۵۵ بازی و جامعه
۵۶ بازی و مزایای جسمی
۵۷ بازی و ارتباط
۵۸ الگوهای بازی در اجتماع
۵۸ مزایای بازی
۵۹ انتخاب بهینه
۵۹ فاکتورهای سنی
۶۰ انواع بازی ها
۶۱ کمبود بازی
۶۲ بازی و رشد اجتماعی

۶۵	رشد اخلاقی
۶۶	رشد جسمانی
۶۷	جامعه پذیری و بازی
۶۸	سلامت روان با بازی
۷۲	بازیهای دانش آموزان پیش دبستانی
۷۳	چارچوب بازی و سرگرمی
۷۴	الگوهای انسانی
۷۴	بازی و خانواده
۷۴	بازی و سن و سال
۷۷	نوجوانی و بازی
۷۸	سخن آخر
۸۱	بازی و کارکرد مغز
۸۲	جنبه های مثبت بازی و سرگرمی
۸۶	نگاهی به انواع بازی
۸۶	پانتومیم
۸۶	یادگیری
۸۶	تعامل و بازی
۸۹	منابع و مآخذ
۸۹	منابع فارسی
۸۹	منابع لاتین

مقدمه

در تعقیب آموزش و دانش، اغلب خود را به سمت روش‌های مرسوم و رویکردهای یادگیری ساختاریافته جذب می‌کنیم. با این حال، در درون قلمروهای خلاقیت و کنجکاوی، یک کاتالیزور قدرتمند نهفته است که پتانسیل ایجاد انقلابی در نحوه جذب و حفظ اطلاعات ما دارد - بازی و یادگیری. این کتاب سفری فریبنده به قلمرو یادگیری بازیگوش را آغاز می‌کند، جایی که شادی و سرگرمی با آموزش همگرا می‌شوند تا تجربه‌ای غنی و متحول‌کننده برای یادگیرندگان در تمام سنین ایجاد کنند.

یکی از عناصر کلیدی در پذیرش لذت یادگیری، بهره‌بردن از کنجکاوی و شگفتی ذاتی است که هر یادگیرنده‌ای دارد. ما در کودکی به طور طبیعی در مورد دنیای اطرافمان کنجکاو هستیم، سؤالات بی‌پایان می‌پرسیم و محیط اطراف خود را با حسی از ترس کاوش می‌کنیم. با این حال، با پیشرفت دانش آموزان در سیستم آموزشی، این کنجکاوی ذاتی اغلب به دلیل ساختار سفت و سخت روش‌های تدریس سنتی از بین می‌رود (جانسون¹، ۲۰۱۷، ص ۵۶). مربیان می‌توانند این کنجکاوی را با القای دروس با عناصر شگفت‌انگیز، تازگی و اکتشاف احیا کنند. با ترکیب فعالیت‌های عملی و برنامه‌های کاربردی واقعی، دانش‌آموزان می‌توانند یادگیری خود را به دنیای خارج از کلاس متصل کنند و اشتیاق خود را برای دانش دوباره برانگیزند.

بازی با کودک تاثیرات مثبتی بر او می‌گذارد. در واقع اهمیت این کار به اندازه‌ای است که جز لاینفک رشد کودک است. بازی برای مواجهه با چالش‌های شناختی، عاطفی، فیزیکی و حتی درمان‌انده و مشکلات روحی کودک ضروری است. بازی نقش مهمی در تقویت روابط کودک با شبکه اطرافیان ایفا می‌کند. این شبکه تنها محدود به رابطه

1. Johnson

والدین و فرزند نیست. بلکه به تعاملات کودک با سایر افراد مانند همسالان و معلمان نیز بازمی‌گردد.

از سوی دیگر بازی کردن بچه‌ها، ظرفیت یادگیری آن‌ها را افزایش می‌دهد. کودکان از این طریق یاد می‌گیرند تخیل خود را برای عرصه‌های مختلف زندگی به کار بگیرند. آن‌ها این توانمندی را به دست می‌آورند که در ذهن خود سناریوهای مختلفی را برای پیشرفت زندگی‌شان بسازند.

مهارت‌های شناختی کودکان مانند ریاضی و حل مسئله نیز از طریق بازی کردن تقویت می‌شود. سایر مهارت‌های تحصیلی مانند الگویابی، تمرین و ممارست، اراده و همکاری نیز از این طریق بهبود می‌یابد. آن‌ها همچنین از خلال تجربه بازی‌های جدید واژگان بیشتری نیز یاد می‌گیرند.

اهمیت بازی در زندگی کودک آن چنان آشکار است که نیاز چندانی به استدلال ندارد. بازی نه تنها برای حرکت اندامهای گوناگون بدن، پرورش عضلات و صرف انرژی اضافی، که عدم مصرف آن حساسیت و عصبانیت را در پی دارد، ضروری است، بلکه یاری دهنده کودک در شناخت محیط و تسلط بر آن است. بازی، شیوه همکاری و تبادلات با دیگران و رعایت حقوق آنان را به کودک می‌آموزد. آن گونه رفتار اجتماعی که کودک از طریق بازی آزاد و بدون تکلف در خارج از محیط مدرسه می‌آموزد، بسیار فراتر از آموزشی است که از طریق تماس و بازی با دانش‌آموزان دیگر در محیط مدرسه حاصل می‌شود. محیط خانواده بدلیل تعداد اندک دانش‌آموزان همسن و محیط مدرسه، بدلیل محدودیتهای فراوان، نمی‌توانند این تمایل را در کودک ارضا کنند. این تحقیق رهنمودی است در جهت توجه بیشتر به بازی دانش‌آموزان هم در خانه و هم در کودکستان و هم در مدرسه بازی با فرصتی که برای بروز بیان عواطف فراهم می‌کند نقش پالاینده روانی را برای دانش‌آموزان دارد.

بازی یکی از ارکان اصلی تعلیم و تربیت هر جامعه می‌باشد و بطوریکه آقای هارولد، ام باور ((در کتاب انسان و حرکت)) می‌نویسد: افرادی که پرورش یافته در امر تربیت و

ورزش هستند چون این افراد سالم، آماده و فعالند بهتر می توانند از قوای ذهنی خود با هوشیاری و آگاهی بهره ببرند. بازیهای پرورشی و مهارتی نه تنها در سنین کودکی مفید هستند بلکه در تمام لحظات زندگی در حال رشد و تغییر است و حرکات طبیعی بدن در سلامت روح و روان نقش اساسی دارد. انسان با فکر و تدبیر خود به بازی شکل می دهد. نحوه اجرای آن را ارزشیابی کرده و برای ارزشیابی نیز ضوابطی تعیین می کند. همچنین سلیقه و ذوق و استعداد انسان در انتخاب بازی نقش اساسی دارد. با نگاهی به جایگاه بازی و ورزش در طول زندگی بشر و با مروری بر نوشته ها و گفته ها مشاهده می کنیم که در این زمینه گسترده یعنی ارتباط بین بازیها و تکامل اخلاقی - اجتماعی و عاطفی نظریات متفاوتی وجود دارد که یکی از این نظریه ها معتقد است که شرکت در فعالیتهای ورزشی و بازی مخصوصا رشته ها و بازی های گروهی از نظر تربیتی اجتماعی مفید است. بر طبق این نظریه بازی به توانایی و قابلیت منتهی خواهد شد که تعاون و همکاری با دیگران را بر پایه درک و ارتباط متقابل تقویت خواهد کرد. چرا که کسب یکی، توانایی حاصل حداکثر کوشش است که فرد بدون توسل به غرضهای شخصی می تواند از خود نشان دهد خصوصیات مانند سخاوت، بزرگواری، جوانمردی، شجاعت، ثبات قدم می تواند از طریق بازی و ورزش ترویج و گسترش یابد.

بسیاری از روان شناسان عقیده دارند که فعالیتهای بدنی مخصوصا بازی و تمرینات رشته های ورزشی محیط مناسبی را جهت کسب ارزشهای فرهنگی، گرایشهای مثبت فردی - عاطفی و رفتاری سنجیده فراهم می آورد و آنچه که از راه فعالیتهای بدنی و ورزشی آموخته می شود به سایر جنبه های زندگی نیز قابل انتقال است. زیگموند فروید بر پایه تحقیقات خود تاکید می کند که دانش آموزان در بازی با ابزار احساسات ناخودآگاه و تکرار موقعیتهای اجتماعی تلاش حیرت آوری را به منظور تسلط بر این موقعیتهای هیجانی، شرایط و محیط را تحت تسلط خود قرار دهند و یک قربانی منفعل نباشند.

در حین بازی کودک یاد می گیرد که چگونه با دیگران ارتباط برقرار کند و از این طریق انواع مختلف و متنوع مهارت های عاطفی - اجتماعی را می آموزد. بازی در دوران کودکی یکی از ابزارهای موفقیت در قضاوت اجتماعی است ابزاری که بعدها به عنوان یک عامل

بنیادی در برابر رفتار و عمل در دوران بزرگسالی در جوامع مختلف به خدمت گرفته می شود. از آنجائیکه بازی جزء وجود دانش آموزان است و نقش بسیار سازنده ای در تکوین شخصیت دانش آموزان دارد، می تواند یک نقطه شروع جامعه پذیری تلقی گردد.

گرچه بسیاری از اولیاء و مربیان به اهمیت نمادین و سمبولیک این پدیده رفتاری آشنایی ندارند. هر روزه مشاهده می گردد که بچه ها در جنبه هایی از رشد عاطفی دچار کمبود می باشند و این خلاء عاطفی به علل و عوامل زیادی مربوط می شود که یکی از این عوامل بازی به عنوان ابزار پذیری و روح جمعی و گروهی و اجتماعی است.

لذا پیرامون موضوع مورد بحث سوالات مقدماتی بشرح زیر قابل طرح و بررسی است:

بازی چه نقشی در رشد عاطفی و اجتماعی دانش آموزان دارد.

چگونه بازیها می توانند این وسایل تکوین شخصیت تاثیر و نقش برابر و یکسان در تکوین شخصیت بچه ها دارند و یا اینکه با تنوع بازیها رشد عاطفی و اجتماعی نیز تنوع و گوناگونی می پذیرد.

علاقه مند کردن کودکانی که تمام فکر و ذکرشان بازی است به فضای درس و یادگیری یک چالش برای آموزگاران است. بازی های آموزشی برای دانش آموزان این مقطع بخش مهمی از پروسه ی آموزش است. رایاد در این کتاب پس از نکات مقدماتی ضروری، شما را با تعدادی از بازی های آموزشی برای کودکان آشنا خواهد کرد

تعاریف کلی

دانش آموزان معمولا در شش پایه ی گوناگون تحصیل می کنند. رشد جسمی و ذهنی کودکان در این سنین بسیار سریع و چشم گیر است. به همین دلیل تفاوت بسیاری میان بچه های پایه های مختلف ابتدایی حتی با یک سال اختلاف وجود دارد. باید به این نکات در انتخاب بازی های آموزشی برای کودکان دبستانی توجه کرد:

پیش از انتخاب بازی، گروه سنی و پایه تحصیلی دانش آموزان را در نظر بگیرید.

های کلاس ابتدایی خصوصا برای بچه‌های کم‌سال بهتر است با حرکات بدنی همراه باشد.

به تعداد دانش آموزان، فضای کلاس و فرصت موجود در انتخاب بازی دقت کنید. بازی های درسی برای دانش آموزان به یادگیری آنان کمک می‌کند. اگر قصد دارید بازی تنها جنبه‌ی پر کردن وقت آزاد کلاس را داشته باشد، بهتر است با درس هم مرتبط باشد.

بازی های آموزشی برای دانش آموزان بهتر است قوانین مشخص و ساده‌ای داشته باشد تا زمان هدر نرود و بچه‌ها خسته نشوند.

بهتر است بازی‌های آموزشی برای دانش آموزان تأکید زیادی روی برنده شدن نداشته باشد. این تأکید را روی جنبه سرگرمی بگذارید.

بازی و کلاس

تعداد زیادی از بازی های آموزشی برای دانش آموزان هستند که می‌توانیم آن‌ها را در فضای کلاس به اجرا درآوریم. تعدادی از این بازی‌ها را معرفی می‌کنیم. آموزگاران می‌توانند با توجه به فضای کلاس، تعداد دانش آموزان و سایر معیارها برخی را امتحان کنند.

در این نمونه از بازی های آموزشی برای دانش آموزان یک کلمه ممنوعه انتخاب می‌شود. سپس از دانش آموز خواسته می‌شود درباره یک موضوع یا پرسش توضیح دهد اما از کلمه ممنوعه استفاده نکند.

مثلا به او می‌گوییم بدون استفاده از کلمه «این»، یک حیوان خاص را توصیف کند یا روش کاشت درخت را توضیح دهد. این یک نمونه خوب از بازی فکری در کلاس است.

بازی های فکری

در این بازی کلاس ابتدایی، بهتر است بچه‌ها گروه‌بندی شوند. تصویر یک شیء، حیوان و به یکی از بچه‌ها داده می‌شود. او باید بدون گفتن نام چیزی که می‌بیند، آن را برای هم‌گروهی خود که تصویر را نمی‌بیند، توصیف کند. هم‌گروهی باید بتواند نام را حدس بزند. برای ایجاد هیجان بیشتر و نیز کنترل زمان بازی می‌توان دفعات حدس را محدود کرد. این از نمونه‌های پرطرفدار بازی فکری در کلاس است.

بازی های حفظی

در کنار بازی های درسی برای دانش آموزان، برخی از بازی‌ها هستند که مهارت‌های ذهنی را تقویت می‌کنند. بنابراین به طور غیرمستقیم در یادگیری تأثیر می‌گذارند. یکی از این بازی‌ها که در تقویت حافظه مؤثر است، بازی به خاطر سپاری اشیاء است.

دانش آموزان به صورت فردی می‌توانند در این بازی شرکت کنند یا می‌توانند در گروه‌هایی دو یا سه نفره قرار گیرند. آموزگار تعدادی از اشیاء را روی میز می‌چیند و با پارچه‌ای آن را می‌پوشاند.

سپس پارچه را بر می‌دارد و از هر یک یا هر گروه از دانش آموزان می‌خواهد اشیایی را که دیده‌اند، نام ببرند. فرد یا گروهی که تعداد بیشتری را بگوید، برنده است.

بازی با کلمات

این یک بازی آموزشی کلاس اول ابتدایی است. البته سایر پایه‌ها هم می‌توانند آن را انجام دهند. تعدادی کارت با رنگ‌های قرمز و سبز در نظر گرفته می‌شود. کارت‌های قرمز خاص هستند و تعداد کمتری دارند. هر کلمه روی یک کارت نوشته می‌شود. کارت‌ها را برعکس جلوی دانش آموزان می‌گذاریم.

هر دانش آموزی که نوبتش می‌رسد باید کارت رویی را بردارد و بخواند اگر بتواند آن را بخواند، کارت را برای خود برمی‌دارد.